

נרמן

31 מרץ 2004

לכבוד
הרב ווסון צבי פינקל
ראש ישיבת מיר ירושלים
ת.ד. 5022
ירושלים 2523-3446
ישראל

כבוד הרב צבי פינקל,

אנכי ורעייתי מבקשים להודות לך מקרב לב, על שהואלת לבקר מספר פעמים

את בנו רפאל ז"ל, במיטת חוליו.

ביקוריך נתנו לו ולנו עידוד רב ובשמו ובשמו אנחנו אסירי תודה לך.

יסלח לנו כבודו אם מפאת צער פטירת בנו היקר, נבצר מאיתנו להודות לכבודו

במועד מוקדם יותר.

בכבוד רב,

נרמן גבאי ורעייתו

מכתב גלוי מאת נוריאל גבאי
אל ראש ישיבת רמות שלמה,
כבוד הרב פרנקל
ואל רבנים נכבדים אחרים

כבוד ראש הישיבה,
רבנים נכבדים,

אם כי קטונתי מלבוא בדברים עם גדולים ממני בתורה, חוכמה וידע, מהין אני לתת בזה פתחון
פה לכמה מדעותיי ומחשבותיי.

לית מאן דפאליג, שאחת ממעלותיו של עמנו הינה הסובלנות כלפי דעות שאינן עולות בקנה אחד
עם אלה שלנו.

לאחר ששהיתי מספר חודשים בירושלים במחיצתו של בני ז"ל, בסמוך לישיבת רמות שלמה,
ולאור הקשרים והשיחות שקיימתי עם רבני ותלמידי הישיבה, ובמיוחד עם כבודו, נוכחתי חזור
והיווכח עד כמה ראויים אנשים כמוכם לתהילת עולמים על שעשיתם את חייכם קודש לרימום
כבודה של תורה וקידום היהדות.

בעבר, העניקו הישיבות באירופה ליהדות את מה שהיום מעניקות האוניברסיטאות למדע
ואילולא הישיבות, היו המגבלות והאיסורים שניכפו על היהודים, כולל האיסורים על קבלתם
למוסדות ההשכלה הגבוהים, מותירים את העם היהודי רדוד, נטול-איכות, ורחוק מלהיות ראוי
להיחשב לעם הספר.

אבל למן העת שבה הוסרו המגבלות לגבי קבלת יהודים למוסדות ההשכלה באירופה ושאר חלקי
העולם, זכה העם היהודי להופיע ככוכב זוהר בשמי התרבות העולמיים, ועל-אף שמספר היהודים
בעולם אינו מגיע אפילו ל-0.3% מאוכלוסיית העולם, היהודים הם שמהווים כ-22% ממקבלי פרס
נובל בעולם.

לצורך המחשה: אצל המוסלמים, רק אחד מכל 500 מיליון, קיבל פרס נובל.
מבין הקומוניסטים, רק אחד מכל מאה מיליון קיבל פרס נובל.
מבין הנוצרים - רק אחד מכל 5 מיליון קיבל פרס נובל.
מבין היהודים, לעומת זאת, שלושה מכל מיליון זכה בפרס הבינלאומי היוקרתי.

אני מאמין שלא היינו יכולים להגיע להישג שכזה אילולא שמרנו במשך דורות על גחלת התורה והלימודים במסגרת הישיבות, כך שעם הגיעו של עידן האוניברסיטאות, היו מוטבעים בנו התכונות והסגולות הנדרשות לשקידה, לימוד, רכישת השכלה, והצלחה במדעים ושאר התחומים האקדמאים.

ושאלותי הן:

האם כל אותם בוגרי אוניברסיטאות, מקבלי הפרסים אשר גילו תרופות חדשות, המציאו מכשירים, מכונות, ציוד וכדומה, והצילו מיליוני חיים, היו מגיעים להישגים שכאלה אילו המשיכו ללמוד בישיבות במקום ללכת לאוניברסיטאות?

האם לימוד סיפורות וספרים שנכתבו לפני למעלה מאלפי שנים יכול להשתוות לחומר הנלמד כיום והאם ניתן לטעון שאותם הספרים בני אלפי שנים כוללים בתוכם את כל החידושים הצפויים בעולם, לדורות הבאים?

והאם היום, כאשר בלחיצת-כפתור יכול כל אחד להיכנס לעולם האינטרנט, יהיה זה נכון להסתגר ב-4 קירות הישיבה וללמוד את אותם הספרים באותן השיטות שהיו מקובלות בקדמת דנא? האם בדרך זו לא נמנעת מאלפי מוחות בעלי פוטנציאל אדיר של יצירה וחשיבה, החשיפה לפירות הקידמה המפעילים את עולמנו כיום - מחד, ומאידך - האם לא נבלם בדרך זו נתיבם של הצעירים הללו לתרום לאנושות את ההשראה והיידע אותם הם שאבו מן הבסיס האיתן שבו ציידה אותם היהדות במשך דורות?

האומנם קיימת סתירה בין יהדות ומדע? ואם התשובה היא שלילית, אולי זה המקום והזמן לדון, לשקול ולחשוב מחדש על כל אלה.

מדוע מונעת היהדות החרדית מכחצית מאוכלוסייתה - נשות הקהילה, אשר בוודאי יכולות להשתוות לאחיהן – לתרום לחברה וליהנות מפירות הקידמה, כמו אחיהן

מדוע לא תוכל הישיבה להפוך למקום שבו מלמדים מדעים, תוך כדי שמירה על ערכי היהדות? ומדוע כל מי שחפץ לשמור על אמונתו כיהודי, איננו משלב את לימודיו עם עבודה, וצריך להוות נטל על החברה הישראלית?

כבוד הרב, האם אינך סבור ששומה על הישיבות לקבוע כלל שכל תלמיד ילמד שישה חודשים בישיבה, ולאחר-מכן ישלם את לימודיו באוניברסיטה – מה שהיה ללא ספק מבטיח את אהדתו הכללית של העם, ואולי אף מגדיל את מספר הפונים אל הישיבות?

האם לא חז"ל הם שהנחילו לנו את האימרה כי "אם אין קמח אין תורה", ואם אומנם יהיה כל העם עסוק בלימודים בישיבות, מי יספק את הקמח?

האם לא רצוי להציב סייג למספר התלמידים המיועדים להקדיש את חייהם לישיבות על-מנת שבבוא הזמן יהיו למנהיגים רוחניים, ולהגביל את תקופת הלימוד, ובכך להעניק למספר רב יותר של אנשים את האפשרות להכיר את היהדות, מבלי שיינתקו מחיי החברה העכשווית, ולהפוך אותם ממקבלי קמח חינם, ליוצרי קמח בכבוד, ואולי אף למקבלי פרס נובל?

"אם רוצים לדעת מי אנחנו, צריך לראות מי היינו,
ואם רוצים לדעת מי נהיה, צריך לראות מה מעשינו."

שאלות לרבנים/4

אם היום נמנע מצעירינו את האפשרות להשתלב במדע ובחברה, נמצא את עצמנו מחר בדרגה אחת עם תושבי העולם השלישי.

סיפרי הדת שנכתבו בעבר היו מקור בלתי-נדלה ללימודי חוכמה ודעת בתקופות בהן הם נכתבו, אבל עם כל הכבוד, אין הם יכולים למלא את מקומו של המידע הנדרש בימינו אלה, ואם נאלץ את בנינו ובנותינו להסתגר בין ד' אמות הישיבה וללמוד רק את אותם הספרים, יהיה הדבר דומה למי ששולח את בנו לתחרות ריצה כשעיניו מכוסות במטפחת.

כבוד הרב, אם בחרתי להעלות בפניך את השאלות הללו, הרי זה רק משום שברי לי כי רק אדם בעל מעמד ושיעור קומה כמורך, יכול לקבל החלטות גורליות שיש בכוחן לשנות את ההיסטוריה.

אינני מציע, חלילה, לנטוש את הישיבות, או לזנוח את התורה. מה שאני כן מציע זה שילוב הקמח עם התורה. לעניות דעתי, רופא שיש לו רקע תלמודי עשוי להיות רופא מעולה יותר, בעל מבט ואופקים רחבים יותר, ובנוסף לזאת להיות אדם התומך בחברה ואינו נזקק לתמיכתה.

בתחילת דבריי ציינתי שהיהדות מצטיינת בסובלנות, ובהכרה בקיומן של אמונות אחרות מלבד זו שלנו, ואולם למרבה האירוניה החרדים שבינינו, אינם מכירים בקיומם של יהודים שאינם חובשים כיפה, סולדים מהם ואף דוחים אותם- אבל אין הם סולדים או דוחים את תרומותיהם הכספיות.

אם לא נעשה מאמץ להעניק כבוד הדדי וליזום דו-קיום בשלום בין פלגי היהדות, יהיה קיומנו בסכנה. וכבר היו דברים מעולם, כאשר בשל קמצא ובר-קמצא חרבה ירושליים.

רק שישים שנה לאחר השואה, אני כבר שומע את פעמיה הקרבים והולכים של שואה עולמית חדשה – אפליה המונית. ואם על מותו של יחיד, מצווים אנו לשבת שבעה ימים, הרי על שגיאות מנהיגינו יהיה עלינו להתאבל במשך שבעה דורות.

תפקידנו הוא להתריע ולהיות דרוכים.

שאלות לרבנים/5

אם לצטט אמירה נושנה - "מי שאינו יודע לשחות, משמיץ את הים." ונראה לי כי היהדות החרדית שאיננה מכירה בקיומם של ערכי הקידמה והמדעים, חוששת שמא מי שישים אליהם את ליבו, יחדל לשים את ליבו ליהדות. אבל, לא כן הוא.

הקמתן של חומות גבוהות הכולאות בתוכן קבוצות של צעירים, סופה שתרחיק את הצעירים מן הספינה העולמית, המתרחקת בדהרה מן העולם הישן, ואותה קבוצת צעירים המסוגרת בתוך הישיבות תהיה יותר ויותר שונה, ויותר ויותר מבודדת מן העולם.

האם אובדנם של כ-6 מיליון מאחינו, לא היה תוצאה של הבדלנות שלנו?

בתקופת שהותי ברמות שלמה, נוכחתי שהדברים היומיומיים הקיימים בעולם כגון הרדיו, הטלוויזיה וכל אמצעי התקשורת האוניברסליים - האלקטרוניים או המודפסים - המביאים את החדשות העדכניות לצופים ולקוראים, אין להם חדירה לישיבה, והחדשות מועברות מפה לאוזן בתוך כותלי בית-הכנסת או הישיבה, ממש כמו במאות הקודמות.

האם בשם הדת צריך למנוע מבנינו את הקידמה? האם לא הרמב"ם הוא שהנחיל לנו את האימרה שדי לכל עיר ב-10 רבנים?

כבוד הרב, אתה מכהן כמורם הרוחני של כ-4000 תלמידי ישיבה. האם בעולם של מחר, יוכלו צעירים אלה לעמוד על רגליהם מבלי להזדקק לעזרה?

מנייננו בעולם מגיע כיום לקרוב ל-15 מיליון יהודים - מתוך אוכלוסיה של כ-6 מיליארד, אשר מזה כ-5 מיליון בלבד דוברים עברית. לא העולם הוא שזקוק לנו, אלא, אנו אלה הזקוקים להיות חלק מן העולם, ולכן שומה עלינו לדאוג לכך שלא יגרע חלקנו בו.

אני נולדתי וגדלתי בפרס, ושם במשך 2500 שנה, מלבד בתקופה קצרה, לא היו ישיבות. האם היעדר הישיבות מנע מן היהדות הפרסית להיות יהדות טובה ויראת שמיים?

שאלות לרבנים/6

על אף היעדרן של הישיבות, שמרה היהדות על ציביונה ועל אמונתה החזקה באל, בתי הכנסת נהנו מפריחה מתמדת, היה קיום קפדני של מצוות כיבוד אב ואם, שמירת השבת וטוהר המשפחה – וכל זאת בזכותם של מנהיגים מתונים אשר השכילו לשלב את התורה עם צרכי החיים של השעה והסביבה.

מתן-צדקה היה מצווה חשובה. אך כל אדם בריא בגופו העדיף למות מאשר לקבל צדקה. מהי, איפוא, ההצדקה להפיכת תלמידי הישיבות בארץ הקודש למקבלי לחם חסד ונדבות?

כבוד הרב, מפגישותיי אתך, התרשמתי עמוקות מן היידע והיכולת שלך, ואני מרשה לעצמי להעלות נקודות נוספות:

קיימות עדויות למכביר לגבי צעירים רבים ממשפחות לא-דתיות, אשר עקב סיבות שונות, עוברים לישיבות ובמהלך הזמן, מנתקים את קשריהם עם הוריהם ומשפחותיהם, כי לגביהם אין הם יהודים דיים. האם כבוד הרב רואה תופעה זאת כתואמת את רוח היהדות והתורה? האם שליחותם של הנביאים, ושל מנהיגי העם שבאו בעיקבותיהם, לא היתה ממוקדת בהבאת שלום ואחוה לעם, ולא שינאה והפרדה? האם אין זה נוגד את מצוות כיבוד אב ואם? האם ניתוקן של בן ו/או בת מהוריו/הוריה איננו בבחינת עוון של גזילה, אפילו אם זה נעשה לשם תורה?

בוודאי לא נעלמה מעיניך תופעת הנשירה של עשרות צעירים חרדים העוזבים את הישיבות ונפלטים אל תוך מציאות זרה ולא מוכרת להם, אל עולם זר ומנוכר, מבלי שיהיו מצוידים בכלים המתאימים להתמודדות והישרדות. הם משוללי השכלה בה זכו אחיהם הבלתי-חרדים, בגילם, הם חסרי כסף, והם מנוזים על ידי משפחותיהם. האם היהדות הינה קשת-לב עד כדי הפקרת כל מי שאינו רוצה להיות רב? האם אין זה אותו בן שלמד בישיבה?

שאלות לרבנים/7

המסקנה המתבקשת, כבוד הרב, היא שאול"י צריך שנראה את עצמנו כחלק מן העולם הגדול – לא שונים ולא טובים יותר מאחרים. ואול"י צריך לנסות ולפתוח את דלתות הישיבות ולהפוך אותן לאוניברסיטאות מודרניות, שיכללו לימודי יהדות, ולעודד תנועה חופשית של באים ויוצאים בשעריהן.

ברעידת האדמה שאירעה לא מכבר באירן, איבדו את חייהם 40 אלף נפש. לעומת זאת, בקליפורניה ניספו 4 אנשים ברעידת האדמה האחרונה. זה מול זה ניצבות 1400 שנים של דבקות באמונה שאין בה היגיון במדינה מזרח-תיכונית, אשר אטמה את עצמה מפני חדירתה של רוח החידושים, לעומת 200 שנות ציוויליזציה של מערב ארצות-הברית, המייצג קידמה, התפתחות ואוזן קשבת לרחשי הזמן ולצרכי השעה.

רק שילוב של קידמה וערכים אנושיים, ביחד עם היתרונות העצומים של דתנו, יכולים להוות ערובה לכך שהעם שלנו ישרוד, יפרח וישגשג, וכל אלה אול"י גם יהוו בלם לגל ההתבוללות השוטף אותנו.

היום, חלק מהיהודים מתבולל משום שנדחו על ידי החרדים וגם משום שאין הם רוצים להיות מזוהים איתם. אבל, אול"י המעבר לעידן אחר, שבו יהודי לא יהיה שונה מכל אחד אחר, ועם זאת ימשיך לשמור על ערכי אמונתנו, יגרום למיפנה שיבלום את הכירסום במספרינו.

היהדות איננה דת בלבד. היא גם עולם מלא של ערכים שמקורם בתורתנו הקדושה, והישיבה הינה מקום קדוש המשרת מטרה קדושה. היהודי משול לעוף-מים השוחה במעלה הנהר. ממבט-על, הוא נראה יציב ואיתן, אך מתחת לפני המיים הוא נלחם בזרמים העזים אשר איתם הוא מנסה להתמודד בכל כוחו ומאודו. אם תיכפתנה רגליו, לא יהיה לו כל סיכוי לשרוד.

אל-לנו להמיר את עתידנו בגלל קבוצה זו או אחרת.

אמונה ללא מדע, כמוה כמדע ללא אמונה: כל אחד מבלעדי השני חסר יסוד חשוב.

שאלות לרבנים/8

תורתנו הקדושה הינה כמו חוקה, אך מה שחסר לנו כיום, זה הסנהדרין שיהיה אמיץ דיו לשנות את התורה שבעל-פה ולהתאימה לצרכי העולם המודרני, כדי שתאפשר את קיומו של העם היהודי כעם מתקדם, חופשי ונושא את דגל הקידמה במדעים.

בכבוד רב,

נוראל גבאי

לוס אנג'לס.

כבוד ראש הישיבה,

רבנים נכבדים,

אם כי קטונתי מלבוא בדברים עם גדולים ממני בתורה, חוכמה וידע, מהין אני לתת בזה פתחון פה לכמה מדעותיי ומחשבותיי.

לית מאן דפאליג, שאחת ממעלותיו של עמנו הינה הסובלנות כלפי דעות שאינן עולות בקנה אחד עם אלה שלנו.

לאחר ששהיתי מספר חודשים בירושליים במחיצתו של בני ז"ל, בסמוך לישיבת רמות שלמה, ולאור הקשרים והשיחות שקיימתי עם רבני ותלמידי הישיבה, ובמיוחד עם כבודו, נוכחתי חזור והיווכח עד כמה ראויים אנשים כמוכם לתהילת עולמים על שעשיתם את חייכם קודש לרימום כבודה של תורה וקידום היהדות.

בעבר, העניקו הישיבות באירופה ליהדות את מה שהיום מעניקות האוניברסיטאות למדע ואילולא הישיבות, היו המגבלות והאיסורים שניכפו על היהודים, כולל האיסורים על קבלתם למוסדות ההשכלה הגבוהים, מותירים את העם היהודי רדוד, נטול-איכות, ורחוק מלהיות ראוי להיחשב לעם הספר.

אבל למן העת שבה הוסרו המגבלות לגבי קבלת יהודים למוסדות ההשכלה באירופה ושאר חלקי העולם, זכה העם היהודי להופיע ככוכב זוהר בשמי התרבות העולמיים, ועל-אף שמספר היהודים בעולם אינו מגיע אפילו ל-0.3% מאוכלוסיית העולם, היהודים הם שמהווים כ-22% ממקבלי פרס נובל בעולם.

שאלות לרבנים/2

לצורך המחשה: אצל המוסלמים, רק אחד מכל 500 מיליון, קיבל פרס נובל.
מבין הקומוניסטים, רק אחד מכל מאה מיליון קיבל פרס נובל.
מבין הנוצרים - רק אחד מכל 5 מיליון קיבל פרס נובל.
מבין היהודים, לעומת זאת, שלושה מכל מיליון זכה בפרס הבינלאומי היוקרתי.

אני מאמין שלא היינו יכולים להגיע להישג שכזה אילולא שמרנו במשך דורות על גחלת התורה והלימודים במסגרת הישיבות, כך שעם הגיעו של עידן האוניברסיטאות, היו מוטבעים בנו התכונות והסגולות הנדרשות לשקידה, לימוד, רכישת השכלה, והצלחה במדעים ושאר התחומים האקדמאים.

ושאלותיי הן:

האם כל אותם בוגרי אוניברסיטאות, מקבלי הפרסים אשר גילו תרופות חדשות, המציאו מכשירים, מכונות, ציוד וכדומה, והצילו מיליוני חיים, היו מגיעים להישגים שכאלה אילו המשיכו ללמוד בישיבות במקום ללכת לאוניברסיטאות?

האם לימוד סיפורות וספרים שנכתבו לפני למעלה מאלפי שנים יכול להשתוות לחומר הנלמד כיום והאם ניתן לטעון שאותם הספרים בני אלפי שנים כוללים בתוכם את כל החידושים הצפויים בעולם, לדורות הבאים?

והאם היום, כאשר בלחיצת-כפתור יכול כל אחד להיכנס לעולם האינטרנט, יהיה זה נכון להסתגר ב-4 קירות הישיבה וללמוד את אותם הספרים באותן השיטות שהיו מקובלות בקדמת דנא? האם בדרך זו לא נמנעת מאלפי מוחות בעלי פוטנציאל אדיר של יצירה וחשיבה, החשיפה לפירות הקידמה המפעילים את עולמנו כיום - מחד, ומאידך - האם לא נבלם בדרך זו נתיבם של הצעירים הללו לתרום לאנושות את ההשראה והיידע אותם הם שאבו מן הבסיס האיתן שבו ציידה אותם היהדות במשך דורות?

האומנם קיימת סתירה בין יהדות ומדע? ואם התשובה היא שלילית, אולי זה המקום והזמן לדון, לשקול ולחשוב מחדש על כל אלה.

מדוע מונעת היהדות החרדית מכמחצית מאוכלוסייתה - נשות הקהילה, אשר בוודאי יכולות להשתוות לאחיהן – לתרום לחברה וליהנות מפירות הקידמה, כמו אחיהן

מדוע לא תוכל הישיבה להפוך למקום שבו מלמדים מדעים, תוך כדי שמירה על ערכי היהדות? ומדוע כל מי שחפץ לשמור על אמונתו כיהודי, איננו משלב את לימודיו עם עבודה, וצריך להוות נטל על החברה הישראלית?

כבוד הרב, האם אינך סבור ששומה על הישיבות לקבוע כלל שכל תלמיד ילמד שישה חודשים בישיבה, ולאחר-מכן ישלים את לימודיו באוניברסיטה – מה שהיה ללא ספק מבטיח את אהדת הכללית של העם, ואולי אף מגדיל את מספר הפונים אל הישיבות?

האם לא חז"ל הם שהנחילו לנו את האימרה כי "אם אין קמח אין תורה", ואם אומנם יהיה כל העם עסוק בלימודים בישיבות, מי יספק את הקמח?

האם לא רצוי להציב סייג למספר התלמידים המיועדים להקדיש את חייהם לישיבות על-מנת שבבוא הזמן יהיו למנהיגים רוחניים, ולהגביל את תקופת הלימוד, ובכך להעניק למספר רב יותר של אנשים את האפשרות להכיר את היהדות, מבלי שיינתקו מחיי החברה העכשווית, ולהפוך אותם ממקבלי קמח חנם, ליוצרי קמח בכבוד, ואולי אף למקבלי פרס נובל?

"אם רוצים לדעת מי אנחנו, צריך לראות מי היינו,

ואם רוצים לדעת מי נהיה, צריך לראות מה מעשינו."

שאלות לרבנים/4

אם היום נמנע מצעירינו את האפשרות להשתלב במדע ובחברה, נמצא את עצמנו מחר בדרגה אחת עם תושבי העולם השלישי.

סיפרי הדת שנכתבו בעבר היו מקור בלתי-נדלה ללימודי חוכמה ודעת בתקופות בהן הם נכתבו, אבל עם כל הכבוד, אין הם יכולים למלא את מקומו של המידע הנדרש בימינו אלה, ואם נאלץ את בנינו ובנותינו להסתגר בין ד' אמות הישיבה וללמוד רק את אותם הספרים, יהיה הדבר דומה למי ששולח את בנו לתחרות ריצה כשעיניו מכוסות במטפחת.

כבוד הרב, אם בחרתי להעלות בפניך את השאלות הללו, הרי זה רק משום שברי לי כי רק אדם בעל מעמד ושיעור קומה כמוך, יכול לקבל החלטות גורליות שיש בכוחן לשנות את ההיסטוריה.

אינני מציע, חלילה, לנטוש את הישיבות, או לזנוח את התורה. מה שאני כן מציע זה שילוב הקמח עם התורה. לעניות דעתי, רופא שיש לו רקע תלמודי עשוי להיות רופא מעולה יותר, בעל מבט ואופקים רחבים יותר, ובנוסף לזאת להיות אדם התומך בחברה ואינו נזקק לתמיכתה.

בתחילת דבריי ציינתי שהיהדות מצטיינת בסובלנות, ובהכרה בקיומן של אמונות אחרות מלבד זו שלנו, ואולם למרבה האירוניה החרדים שבינינו, אינם מכירים בקיומם של יהודים שאינם חובשים כיפה, סולדים מהם ואף דוחים אותם- אבל אין הם סולדים או דוחים את תרומותיהם הכספיות.

אם לא נעשה מאמץ להעניק כבוד הדדי וליזום דו-קיום בשלום בין פלגי היהדות, יהיה קיומנו בסכנה. וכבר היו דברים מעולם, כאשר בשל קמצא ובר-קמצא חרבה ירושליים.

רק שישים שנה לאחר השואה, אני כבר שומע את פעמיה הקרבים והולכים של שואה עולמית חדשה – אפלייה המונית. ואם על מותו של יחיד, מצווים אנו לשבת שבעה ימים, הרי על שגיאות מנהיגינו יהיה עלינו להתאבל במשך שבעה דורות.

תפקידנו הוא להתריע ולהיות דרוכים.

שאלות לרבנים/5

אם לצטט אמירה נושנה - "מי שאינו יודע לשחות, משמיץ את הים." ונראה לי כי היהדות החרדית שאיננה מכירה בקיומם של ערכי הקידמה והמדעים, חוששת שמא מי שישים אליהם את ליבו, יחדל לשים את ליבו ליהדות. אבל, לא כן הוא.

הקמתן של חומות גבוהות הכולאות בתוכן קבוצות של צעירים, סופה שתרחיק את הצעירים מן הספינה העולמית, המתרחקת בדהרה מן העולם הישן, ואותה קבוצת צעירים המסוגרת בתוך הישיבות תהיה יותר ויותר שונה, ויותר ויותר מבודדת מן העולם.

האם אובדנם של כ-6 מיליון מאחינו, לא היה תוצאה של הבדלנות שלנו?

בתקופת שהותי ברמות שלמה, נוכחתי שהדברים היומיומיים הקיימים בעולם כגון הרדיו, הטלוויזיה וכל אמצעי התקשורת האוניברסליים - האלקטרוניים או המודפסים - המביאים את החדשות העדכניות לצופים ולקוראים, אין להם חדירה לישיבה, והחדשות מועברות מפה לאוזן בתוך כותלי בית-הכנסת או הישיבה, ממש כמו במאות הקודמות.

האם בשם הדת צריך למנוע מבנינו את הקידמה? האם לא הרמב"ם הוא שהנחיל לנו את האימרה שדי לכל עיר ב-10 רבנים?

כבוד הרב, אתה מכהן כמורם הרוחני של כ-4000 תלמידי ישיבה. האם בעולם של מחר, יוכלו צעירים אלה לעמוד על רגליהם מבלי להזדקק לעזרה?

מנייננו בעולם מגיע כיום לקרוב ל-15 מיליון יהודים - מתוך אוכלוסיה של כ-6 מיליארד, אשר מזה כ-5 מיליון בלבד דוברים עברית. לא העולם הוא שזקוק לנו, אלא, אנו אלה הזקוקים להיות חלק מן העולם, ולכן שומה עלינו לדאוג לכך שלא יגרע חלקנו בו.

אני נולדתי וגדלתי בפרס, ושם במשך 2500 שנה, מלבד בתקופה קצרה, לא היו ישיבות. האם היעדר הישיבות מנע מן היהדות הפרסית להיות יהדות טובה ויראת שמיים?

שאלות לרבנים/6

על אף היעדרן של הישיבות, שמרה היהדות על ציביונה ועל אמונתה החזקה באל, בתי הכנסת נהנו מפריחה מתמדת, היה קיום קפדני של מצוות כיבוד אב ואם, שמירת השבת וטוהר המשפחה – וכל זאת בזכותם של מנהיגים מתונים אשר השכילו לשלב את התורה עם צרכי החיים של השעה והסביבה.

מתן-צדקה היה מצווה חשובה. אך כל אדם בריא בגופו העדיף למות מאשר לקבל צדקה. מהי, איפוא, ההצדקה להפיכת תלמידי הישיבות בארץ הקודש למקבלי לחם חסד ונדבות?

כבוד הרב, מפגישותי אתך, התרשמתי עמוקות מן הידע והיכולת שלך, ואני מרשה לעצמי להעלות נקודות נוספות:

קיימות עדויות למכביר לגבי צעירים רבים ממשפחות לא-דתיות, אשר עקב סיבות שונות, עוברים לישיבות ובמהלך הזמן, מנתקים את קישריהם עם הוריהם ומשפחותיהם, כי לגביהם אין הם יהודים דיים. האם כבוד הרב רואה תופעה זאת כתואמת את רוח היהדות והתורה? האם שליחותם של הנביאים, ושל מנהיגי העם שבאו בעיקבותיהם, לא היתה ממוקדת בהבאת שלום ואחוה לעם, ולא שינאה והפרדה? האם אין זה נוגד את מצוות כיבוד אב ואם? האם ניתוקו של בן /או בת מהוריו/הוריה איננו בבחינת עוון של גזילה, אפילו אם זה נעשה לשם תורה?

בוודאי לא נעלמה מעיניך תופעת הנשירה של עשרות צעירים חרדים העוזבים את הישיבות ונפלטים אל תוך מציאות זרה ולא מוכרת להם, אל עולם זר ומנוכר, מבלי שיהיו מצויידיים בכלים המתאימים להתמודדות והישרדות. הם משוללי השכלה בה זכו אחיהם הבלתי-חרדים, בגילם, הם חסרי כסף, והם מנוזים על ידי משפחותיהם. האם היהדות הינה קשת-לב עד כדי הפקרת כל מי שאינו רוצה להיות רב? האם אין זה אותו בן שלמד בישיבה?

המסקנה המתבקשת, כבוד הרב, היא שאוליי צריך שנראה את עצמנו כחלק מן העולם הגדול – לא שונים ולא טובים יותר מאחרים. ואוליי צריך לנסות ולפתוח את דלתות הישיבות ולהפוך אותן לאוניברסיטאות מודרניות, שיכללו לימודי יהדות, ולעודד תנועה חופשית של באים ויוצאים בשעריהן.

ברעידת האדמה שאירעה לא מכבר באירן, איבדו את חייהם 40 אלף נפש. לעומת זאת, בקליפורניה ניספו 4 אנשים ברעידת האדמה האחרונה. זה מול זה ניצבות 1400 שנים של דבקות באמונה שאין בה היגיון במדינה מזרח-תיכונית, אשר אטמה את עצמה מפני חדירתה של רוח החידושים, לעומת 200 שנות ציוויליזציה של מערב ארצות-הברית, המייצג קידמה, התפתחות ואוזן קשבת לרחשי הזמן ולצרכי השעה.

רק שילוב של קידמה וערכים אנושיים, ביחד עם היתרונות העצומים של דתנו, יכולים להוות ערובה לכך שהעם שלנו ישרוד, יפרח וישגשג, וכל אלה אוליי גם יהוו בלם לגל ההתבוללות השוטף אותנו.

היום, חלק מהיהודים מתבולל משום שנדחו על ידי החרדים וגם משום שאין הם רוצים להיות מזוהים איתם. אבל, אוליי המעבר לעידן אחר, שבו יהודי לא יהיה שונה מכל אחד אחר, ועם זאת ימשיך לשמור על ערכי אמונתנו, יגרום למיפנה שיבלום את הכירסום במספרינו.

היהדות איננה דת בלבד. היא גם עולם מלא של ערכים שמקורם בתורתנו הקדושה, והישיבה הינה מקום קדוש המשרת מטרה קדושה. היהודי משול לעוף-מים השוחה במעלה הנהר. ממבט-על, הוא נראה יציב ואיתן, אך מתחת לפני המים הוא נלחם בזרמים העזים אשר איתם הוא מנסה להתמודד בכל כוחו ומאודו. אם תיכפתנה רגליו, לא יהיה לו כל סיכוי לשרוד.

אל-לנו להמיר את עתידנו בגלל קבוצה זו או אחרת.

אמונה ללא מדע, כמוה כמדע ללא אמונה: כל אחד מבלעדי השני חסר יסוד חשוב.

שאלות לרבנים/8

תורתנו הקדושה הינה כמו חוקה, אך מה שחסר לנו כיום, זה הסנהדרין שיהיה אמיץ דיו לשנות את התורה שבעל-פה ולהתאימה לצרכי העולם המודרני, כדי שתאפשר את קיומו של העם היהודי כעם מתקדם, חופשי ונושא את דגל הקידמה במדעים.

בכבוד רב,

נוראל נורמן גבאי

לוס אנג'לס.